

Kuntalaisaloite: Ei kaivosta Pyhä-Luoston alueelle / Pelkosenniemen kunnan kannanotto kaivostoimintaan

Kunnanhallitus 02.02.2023 § 45
20/10.00.00/2023

Kuntalaisaloite: *Ei kaivosta Pyhä-Luoston alueelle* on luotu Kuntalaisaloite.fi -palveluun 11.12.2022 ja julkaistu 12.12.2022. Aloitteessa vaaditaan, että Pelkosenniemen kunnan on ryhdyttävä toimiin kaivoshankkeen pysäyttämiseksi. Tieto aloitteesta on saapunut kunnan kirjaamoon 16.1.2023 kuntalaisaloitepalvelusta.

Aloitteessa todetaan seuraavaa:

Pelkosenniemelle, aivan Pyhä-Luoston kansallispuiston kupeeseen on myönnetty marras-joulukuun 2022 aikana kaksi laajaa kaivosvarausta. Sisu Exploration Oy on varannut 465,35 neliökilometrin kokoisen alueen, joka alkaa Sodankylän puolelta Askan kylästä ja kulkee Pelkosenniemen puolella Kiimaselän, Pyhäjärven, Suvannon ja Saunavaaran kautta aina Arvospuolen kylään asti. Neo Minerals Oy:n 135,21 neliökilometrin kokoinen Pelkosenniemen ja Sodankylän kuntien alueella oleva varausalue puolestaan kulkee kansallispuiston sekä Torvisen, Lehtovaaran ja Vuojärven kylien reunoja Luvianaavalle ja Siuranaavalle.

Vaikka kaivoshankkeet ovat vasta varausvaiheessa, jo tässä vaiheessa on selvää, että kaivos olisi väistämättä huomattava haitta alueen herkälle luonnolle, alueen asukkaille ja nykyisille kannattaville elinkeinoille.

Sisu Explorationin varausalue sijaitsee lähimmillään 0 metrin päässä Kemijoesta, 30 metrin päässä kansallispuistosta ja on 130 metrin päässä Pyhäjärvestä. Varauksen alle jäävät muun muassa Mairivaara, Rykimäselkä ja Soutaja. Myös kulttuuriperinnöllisesti mittaamattoman arvokas, sodasta säilynyt Suvannon kylä on jäämässä kaivosvarausalueen saartamaksi ja Saunavaara, yksi Pelkosenniemen vanhimmista kylistä, on jäämässä varausalueen alle kokonaan.

Tuleva malminetsintä on jo synnyttänyt paikallisissa epävarmuutta, huolta ja tulevaisuuteen liittyviä pelkoja. Alueella on pitkään kehitetty matkailualaa maltillisesti luonnonarvot edellä. Myös Pelkosenniemen kuntastrategiassa (2022-2030) korostuvat puhdas elinympäristö, kestävä kehitys ja luonnonarvot, jotka tukevat paikallisten ja kävijöiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Pelkosenniemen halutaan olevan edelläkävijä puhtaamman tulevaisuuden kuntien joukossa. Kaivostoiminta aivan kansallispuiston kupeessa ja paliskuntien alueella aiheuttaisi merkittävän uhan alueen elinkeinoille. Kaivoksen vievän maa-alan lisäksi kaivostoiminnasta väistämättä syntyvät päästöt vesistöihin ja muuhun ympäristöön sekä melu, pöly ja mahdolliset ympäristövahingot vievät pahimmillaan kokonaan muiden elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Matkailun kehittäminen, investoinnit ja nykyinen muuttovoitto pysähtyvät epävarmuuteen, sillä jo varausvaihe huolestuttaa niin matkailijoita kuin elinkeinoelämää.

Kaivostoimintaan liittyy merkittävä ympäristövahinkojen ja -katastrofinkin riski. Luonnon saastumisen myötä menetettäisiin alueen maine luonnonkauniina ja puhtaana matkailukohteena. Se romahduttaisi kunnan matkailuelinkeinot. Kaivos aiheuttaa kuluja myös infrastruktuurin ja

palveluiden järjestämisen kautta. Pahimmillaan mittavat ympäristötuhot jäävät kunnan korjattavaksi.

Torjumalla kaivoshankkeen Pelkosenniemi voi saada näkyvän imagovoiton ja vahvistaa mainettaan kuntana, jonka harvinaistuvasta arktisesta luonnosta pidetään huolta. Näin tuettaisiin myös Pelkosenniemen kunnan matkailua ja asumisen veto- ja pitovoimaa.

Kaivoshankkeita puolustetaan työllistävällä vaikutuksella. Mikään hyöty ei kuitenkaan voi korvata luonnolle koituvaa tuhoa. Vaikka kaivos toisi lyhyen elinkaarensa ajaksi työpaikkoja, se hävittäisi niitä muista kestävämmistä elinkeinoista. Muun muassa luontomatkailun ja porotalouden toimintaedellytykset vaarantuvat, jos kaivos rakennettaisiin.

Pelkosenniemen kunnan virallisella kannalla on kaivosasiassa iso merkitys. Kaavoituksen keinoin kunta voi uuden kaivoslakiesityksen mukaan estää kaivoksen. Pelkosenniemen kuntastrategiassa (2017-2021) luontoarvot, kestävyys ja puhdas luonto ovat kehittämisen ydintä ja paikallisväestön keskuudessa tärkeimmiksi koettuja elementtejä hyvään elämään.

On hyvä muistaa, että Pelkosenniemen kunta-ala on 1 881,82 km² kun esimerkiksi Kittilä on 8 263 km². Alueemme koosta johtuen kaivostoiminnan haitat vaikuttaisivat konkreettisesti koko kuntaan, myös varausalueiden ulkopuolella.

Kaivoksettomana kuntana Pelkosenniemellä on etulyöntiasema uudenajan kuntatoimijana, joka aidosti ymmärtää kestävä kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden merkityksen alueen veto- ja pitovoimatekijänä.

Mitä pidemmälle prosessit etenevät ja mitä enemmän malminetsintään sijoitetaan rahaa, sitä vaikeampaa on hankkeiden pysäyttäminen. Kunta turvaa omaa asemaansa ilmaisemalla kantansa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hanketta. Riippuen globaalista taustayhtiöstä esimerkiksi CETA-vapaakauppasopimuksen sisältämään investointisuojaan liittyvät taloudelliset riskit on syytä huomioida.

Kaivoksia ei haluta Pelkosenniemelle. Kaivostoiminta halutaan estää antamalla kaivostoimijoille vahva signaali kaivostoiminnan alueellisesta vastustamisesta ja epäämällä näin toimijoilta niin kutsuttu sosiaalinen toimilupa. Siksi me allekirjoittaneet vaadimme, että Pelkosenniemen kunta ryhtyy heti kaikkiin käytettävissä oleviin toimiin kaivoshankkeen pysäyttämiseksi.

Aloitteessa on yhteensä 4356 osallistujaa. Osallistujalista on nähtävillä kunnanhallituksen kokouksessa 2.2.2023.

Pelkosenniemen kunnanhallitus on antanut esityslistan liitteenä olevan kaivostoimintaa koskevan kannanoton 19.1.2023 vastauksena valtuustoaloitteeseen 15.12.2022. Kannanotto tiivisty seuraavasti:

Pelkosenniemen kunta edellyttää, että

- kunnan pääasiallista elinkeinotoimintaa, matkailua, ei millään tavalla eikä missään vaiheessa vaaranneta kunnan alueelle mahdollisesti suunniteltavan kaivostoiminnan vuoksi.*
- kaikessa elinkeinotoiminnassa otetaan huomioon toiminnan koko elinkaari. Erityisen tärkeää tämä on kaivannaisteollisuudessa ja muissa elinkeinoissa, joilla on pitkäkestoisia vaikutuksia niin ympäristöön kuin alueen asukkaihin ja muihin elinkeinoin.*

- paikallista yhteisöä lähestytään, tiedotetaan toiminnasta ja pyritään vuoropuheluun sen eri sidosryhmien kanssa jo malminetsintävaiheessa. Kysymys on sosiaalisen toimiluvan saamisesta hankkeelle.
- kaivostoiminnan negatiiviset ympäristöön ja ihmisiin kohdistuvat vaikutukset minimoidaan kaikissa tilanteissa kaivannaisalan linjausten mukaisesti

Kunta voi lisätä vastauksensa aloitteelle kuntalaisaloite.fi palvelussa tekstinä ja/tai liitetiedostona. Kunnan vastaus tulee julkiseksi verkkopalvelussa. Kunnan vastaus ei saa ilman henkilön lupaa sisältää yksityishenkilön nimeä, sähköpostiosoitetta, puhelinnumeroa tai muuta yksityistä henkilötietoa.

Valmistelija	Kunnanjohtaja Päivi Vauhkonen, 040 157 7045
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösesitys	Kunnanhallitus päättää 1) merkitä tiedoksi kuntalaisaloitteen ja 2) että Pelkosenniemen kunnan kannanotto (19.1.2023) kaivostoimintaan julkaistaan kuntalaisaloite.fi -palvelussa vastauksena aloitteeseen.
Käsittely	
Päätös	Päätösesitys hyväksyttiin.
Tiedoksi	Kuntalaisaloite.fi
Muutoksenhaku	Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.